

ідентичності, збереження культурно-історичної самобутності українського суспільства. Значна частина ЗМІ орієнтована не на задоволення комунікативно-інформаційних та просвітницько-виховних потреб суспільства, а насамперед на обробку суспільної свідомості в інтересах різних політичних сил, висвітлює приватні чи корпоративні інтереси певних фінансово-економічних угруповань.

Інформаційно-культурний простір нашої держави формується під впливом могутніх інформаційних потоків зарубіжних країн, заповнений культурними зразками не найкращої якості, чужими ідеалами й цінностями. За цих умов засоби масової інформації не сприяють формуванню і зміцненню національної свідомості, а виступають потужним і постійно діючим фактором обездуховлення та денаціоналізації українців, деморалізації та ідейно-політичної дезорієнтації суспільства.

Україна до цього часу не виробила дієвих механізмів захисту власного інформаційного простору від зовнішньої експансії. Відсутнє чітке законодавство щодо регулювання діяльності засобів масової інформації з урахуванням важливої ролі ЗМІ для розвитку духовності та формування в суспільстві духовно-ціннісних орієнтацій.

Таким чином, важливою умовою формування в Україні цілісного національного інформаційного простору має стати реалізація виваженої державної інформаційної політики, яка б створювала необхідні умови для повноцінного функціонування у суспільстві вітчизняних ЗМІ як важливого чинника формування і зміцнення національної свідомості громадян України, утвердження незалежної держави. Основними напрямками державної інформаційної політики мають бути законодавчий і адміністративний захист національних ресурсів і національного інформаційного простору, організаційне поліпшення управління інформаційними ресурсами держави.

Список використаної літератури:

1. Закон України про інформацію // Відом. Верховної Ради України. – 1992. – № 48. – Ст. 12.
2. Закон України про інформаційні агентства // Відом. Верховної Ради України. – 1995. – № 13. – С. 83.
3. Закон України про інформаційний суверенітет та інформаційну безпеку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.rada.gov.ua
4. Закон України про телебачення і радіомовлення [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.rada.gov.ua
5. Закон України про друковані засоби масової інформації // Відом. Верховної Ради України. – 1993. – № 1. – Ст. 1.
6. Закон України про систему Суспільного телебачення і радіомовлення // Відом. Верховної Ради України. – 1997. – № 45.
7. Закон України про порядок висвітлення діяльності органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування в Україні засобами масової інформації // Відом. Верховної Ради України. – 1997. – № 49. – С. 1.
8. Україна в 2006 році: внутрішнє і зовнішнє становище та перспективи розвитку [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.niss.gov.ua>

Ключник Р. М.

Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара

СУТНІСТЬ, ОЗНАКИ І ЧИННИКИ ПОЛІТИЧНОЇ СТАБІЛЬНОСТІ

Проблема забезпечення стабільності є актуальною для будь-якої політичної системи, оскільки стабільність сприяє сталому розвитку системи і створює міцний фундамент для

реалізації реформ. В умовах стабільності система має основу для збалансованого управління політичними процесами та успішного вирішення конфліктів. Слід зазначити, що у більшості випадків провідними суб'єктами забезпечення стабільності є державні інститути.

Нігерійський політолог К. Ейк використовує рольовий підхід до пояснення політичної стабільності. Політичними ролями він називає сукупність стандартизованих очікувань, що є основою передбачуваної поведінки. Мережа політичних ролей у певному суспільстві формує його політичну структуру. Якщо політичні ролі розглядати в контексті їх функцій контролю політичних взаємодій, то можна говорити про політичну структуру як систему політичних обмінів. Політична структура становить систему каналів, що контролюють потік взаємодій між політичними акторами. Відтак, політична структура може розглядатися як зразок політичних обмінів. Отже, політична стабільність є регулярністю потоку політичних взаємодій [1, с. 272].

Л. Гурвіц визначає п'ять основних підходів до розуміння політичної стабільності: 1) незастосування насилля; 2) тривалість існування уряду; 3) наявність легітимного конституційного режиму; 4) брак структурних змін; 5) стабільність як сукупна соціальна характеристика [2, с. 449].

Відштовхуючись від системного аналізу політики, К. Даудінг і Р. Кімбер зробили спробу окреслити загальне поняття стабільності, яке можна було б використати для аналізу урядів, режимів, інститутів тощо. Вони визначають політичну стабільність як стан, за якого певний політичний суб'єкт існує тоді, коли володіє здатністю запобігати загрозливим випадковостям, що можуть спричинити вимушене неживання, тобто зміну одного чи декількох критеріїв ідентичності об'єкта. Таким чином, політичну стабільність ці автори визначають не лише крізь призму наявності зміни політичного об'єкта чи лише виживання політичного об'єкта, але й відзначають, що незмінність не є обов'язковою умовою стабільності, і що не кожна зміна визначальних характеристик політичного об'єкта є свідченням нестабільності. Лише ті зміни, що стають відповіддю на виклики, можна розглядати як свідчення нестабільності [3, с. 238].

Ю. Мацієвський пропонує узагальнений перелік ознак політичної стабільності: 1) незастосування насилля; 2) тривале існування уряду (інститутів влади); 3) наявність легітимного конституційного (політичного) режиму; 4) брак структурних змін; 5) регулярність потоку політичних взаємодій; 6) сукупність макропоказників, що свідчать про сталий розвиток суспільства. При цьому дослідник зауважує, що перша, четверта, п'ята і шоста характеристики є макропоказниками, що вказують на стабільність політичної системи, а друга і третя є мікропоказниками, які стосуються окремих елементів системи. Вони визначальні для певних об'єктів, але не критичні для системи в цілому [4, с. 24]. Якщо ж надати негативних значень переліченим ознакам стабільності, то отримаємо ознаки політичної кризи.

Якщо сукупні макропоказники мають негативне значення (добробут населення менший, ніж соціальна мобілізація, високі показники економічного занепаду, несправедливий розподіл доходів, невисока накопичувальна та розподільча здатність уряду), то вони свідчать про загрозливі тенденції для всієї політичної системи. Проте щоб нестабільність переросла у кризу, потрібні додаткові умови, пов'язані з поведінкою суб'єктів, що безпосередньо ухвалюють політичні рішення, тобто еліт. Неефективність дій політичного керівництва у нестабільній ситуації є необхідною умовою кризи [4, с. 26].

На думку О.О. Ковалевського, стабільність досягається двома способами: шляхом диктатури або шляхом широкого розвитку демократії. Перший шлях має в своїй основі страх, утиски, насилля. Стабільність, досягнута таким чином, є нестабільною й нетривалою. Вона може забезпечити лише відносний успіх певної політичної сили, але не стабільний стан суспільства. Така стабільність досягається «згори», без участі громадян і груп інтересів. Вирішення протиріч між владою та опозицією за таких умов реалізується шляхом нав'язування своєї волі однією групою іншій, що часто супроводжується фізичним знищенням опонентів. Такий тип стабільності можна назвати мобілізаційним, його було реалізовано у тоталітарних і

авторитарних режимах шляхом терору (нацистська диктатура у Німеччині, сталінські репресії у Радянському Союзі, латиноамериканські військові режими XX століття).

Інший шлях досягнення стабільності політичної системи ґрунтується на демократичних засадах. Він має широку соціальну базу, передбачає політичний плюралізм та узгодження інтересів основних політичних сил. Такий тип стабільності – автономний, він характерний для демократичних режимів [5, с. 64]. Важливе значення для збереження стабільності демократичної системи мають переговори як дієвий спосіб розв'язання політичних конфліктів.

Наявність учасників політичного процесу, які не хочуть грати за правилами, становить особливу загрозу політичній стабільності, оскільки у такій ситуації ворог стоїть не лише «біля входу», але й всередині цитаделі демократії: в той час, коли на вулицях відбуваються заворушення, голова антисистемної партії може засідати в парламенті. Якщо у законодавчому органі присутні дві радикальні сили, то вони значно ускладнюють демократичним акторам можливість відповідати на антисистемні виклики [6, с. 33].

Забезпечення стабільності політичної системи залежить від наявності низки умов: 1) ефективне функціонування політичної системи та її підсистем; 2) функціонування партійної системи, здатність партій виконувати комунікативну функцію взаємозв'язку громадянського суспільства й держави; 3) наявність «зворотнього зв'язку» в політичній системі; 4) ефективно діюча правова система; 5) наявність численного середнього класу; 6) недопущення різкої соціальної диференціації; 7) ефективне вирішення конфліктів; 8) вміння керівників владних структур використовувати міжнародний досвід в інтересах національного розвитку [5, с. 65-66].

Отже, можна зробити висновок, що відсутність цих умов може стати причиною політичної нестабільності. Якщо ж дії представників політичного керівництва в умовах нестабільності є неефективними, то виникає політична криза, наслідком якої може стати руйнація системи. Отже, забезпечення політичної стабільності є одним з першочергових завдань політичних лідерів будь-якої країни.

Список використаної літератури:

1. Ake C. A Definition of Political Stability [Text] / C. Ake // Comparative Politics. – 1975. – Vol. 7. – № 2. – P. 271-283.
2. Hurwitz L. Contemporary Approaches to Political Stability [Text] / L. Hurwitz // Comparative Politics. – 1973. – Vol.5. – №3. – P. 449 – 463.
3. Dowding K. M. The Meaning and Use of Political Stability [Text] / K. M. Dowding, R. Kimber // European Journal of Political Research – 1983. – № 11. – P. 229 – 243.
4. Мацієвський Ю.В. Деякі аспекти вивчення феномена кризи у політичних дослідженнях [Текст] / Ю. В. Мацієвський // Політичний менеджмент. – 2008. – № 6 (33). – С. 16 – 29.
5. Ковалевский А.А. Сущность и факторы стабильности политической системы [Текст] / А.А. Ковалевский // Вісник СевНТУ: збірник наукових праць. Серія: Політологія. – 2010. – Вип. 112/2010. – С. 63-66.
6. Capoccia G. Defending Democracy: Reactions to Extremism in Interwar Europe [Text] / G. Capoccia. – Baltimore: John Hopkins University Press, 2005. – 335 p.

Ковач Є. В.

Бердянський державний педагогічний університет

СПЕЦИФІКА ДІЯЛЬНОСТІ УКРАЇНСЬКОЇ ГРОМАДИ США

На початку XXI століття еміграція залишається однією із актуальних національних проблем США, адже досвід української діаспори в США щодо виховання в умовах чужинного середовища особистості, що не поступається морально-інтелектуальним розвитком